

Людмила АНДРУШКО,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри українознавства
Львівського державного університету
внутрішніх справ,
м. Львів, Україна

ВПЛИВ СИНЬОГО КОЛЬОРУ НА ПСИХІКУ ТА ФІЗІОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ

Андрушко Л. М. Вплив синього кольору на психіку та фізіологічні функції людини. У статті досліджено вплив синього кольору на психіку та фізіологічні функції людини. Доведено, що колір не тільки надає важливу інформацію про предмет, але й має здатність викликати думки та почуття. Психологічний аспект сприйняття синього кольору пов'язаний з емоційним, соціально-культурним та естетичним. Розглянуто, як деякі культурні особливості, історичні періоди впливали і впливають на сприйняття синього кольору людиною, а також можливість застосування вивчених взаємозв'язків між кольором і психікою в діагностиці.

Ключові слова: синій колір, символіка кольору, психологічний вплив, емоції, фізіологія людини.

Андрушко Л. М. Влияние синего цвета на психику и физиологические функции человека. В статье исследовано влияние синего цвета на психику и физиологические функции человека. Доказано, что цвет не только предоставляет важную информацию о предмете, но и может вызывать мысли и чувства. Психологический аспект восприятия синего цвета связан с эмоциональным, социально-культурным и эстетическим. Рассмотрено, как некоторые культурные особенности, исторические периоды влияли и влияют на восприятие синего цвета человеком, а также возможность применения изученных взаимосвязей между цветом и психикой в диагностике.

Ключевые слова: синий цвет, символика цвета, психологическое воздействие, эмоции, физиология человека.

Andrushko L. Influence of blue colour on psyche and physiological functions of a person. Influence of blue colour on psychological and physiological functions of a person is determined and analysed in this paper. A particular colour gives not only important information about an object but also has ability to cause ideas and feelings. The psychological aspect of perception of blue colour is related to emotional, sociocultural and aesthetic background. It was considered as some cultural characteristics, historical periods influence and affect the perception of the blue color by a person and the possibility of applying the study of the relationship between color and mentality in the diagnosis.

Keywords: blue colour, symbolism of colour, psychological influence, emotions, physiology of a person.

Постановка проблеми. Кольоросприйняття сучасної людини це складний процес збагачений образами, асоціаціями і уявленнями пов'язаних з кольором. Воно однакове для всіх (за виключенням кольороаномалій) і не залежить від соціального статусу, вікових чи статевих особливостей та рівня інтелектуального розвитку. Але в той же час фізіологічний вплив кожного кольору на організм конкретного індивіда багато в чому залежить від наведених факторів, етнічних, історичних, обрядових, символічно-знакових та культурних традицій.

Кольоросприйняття людини надзвичайно складний психофізіологічний процес, який пройшов тривалий еволюційний шлях. Найбільше вдосконалення зазнали рецепторні і центральні ділянки зорового аналізатора. Процес диференціації їх продовжується і теперішній час. Людина недалекого (в еволюційному сенсі) майбутнього буде сприймати набагато більше зорової інформації аніж сьогодні. На вдосконалення кольоросприйняття певним чином впливає розвиток суспільства, культури мистецтва та науково-технічний прогрес. Кольоросприйняття і перш за все сприйняття синього кольору має вплив на фізіологічні і психічні функції організму. На визначення особливостей цього впливу і спрямована ця робота.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Спроби психологів, медиків, педагогів, етнографів пояснити результат впливу кольору на психіку людини представлені значною кількістю теоретичних та емпіричних досліджень. Гете вперше спробував охарактеризувати чуттєво-емоційний вплив не лише окремих кольорів, але й їхніх різноманітних сполучень. У ХХ ст. наука про колір пішла далеко вперед: диференціація колірних систем, залежно від практичного застосування; дослідження механізмів зору людини та зв'язків кольорів із психікою; створення теорій колориту [1; 2; 13]. Сучасні вчені доводять, що наша колірна чутливість розвивається і з часом ми зможемо бачити такі кольори, які абсолютно недоступні зараз [1; 15].

Психосемантика кольору сьогодні переживає етап свого становлення як самостійного розділу психології сприйняття кольору і важливими у цьому напрямі є праці П. Яньшина [15]. Про вплив кольору на людину та його використання в медичній практиці досліджує М. Дерібере [6].

Метою нашого наукового пошуку є вивчення впливу синього кольору на психіку та фізіологію людини, оскільки практична потреба в психології сприйняття кольору існує в прикладній галузі психології – в психології реклами та психології мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Колір має хвилюву енергетичну природу. А це означає, що ми відчуваємо його, і найчастіше це відбувається не свідомо. Нерідкими є випадки, коли сліпі люди, відчуття яких надзвичайно загострені, щоб компенсувати відсутність зору, здатні розрізняти кольори через дотик. Це доводить, що на наш мозок щодня впливають енергії різних кольорів, які ми бачимо і відчуваємо – колір стін нашої кімнати може вплинути на настрій, апетит, концентрацію і

натхнення, колір сорочки та костюму співрозмовника – на наше до нього ставлення, тощо. Так само кольорова гама інтер'єру дому чи робочого кабінету і ті кольори, які ми обираємо для свого одягу, впливають на оточуючих нас людей. Не заперечуючи ролі предметних зв'язків кольору в становленні його значень, слід визнати, що ведучим фактором у формуванні кольорових значень є зовсім не вони, а об'єктивний характер кольорової дії на людину, про це свідчать дані психофізіологічних та психологічних досліджень.

Серед асоціацій, які викликає у людини синій колір, найчастіше зустрічається небо, море, прохолода, лід. Ці дані підтверджують результати асоціативного експерименту, проведеного ученицею К. Г. Юнга Вереною Каст в 1980 р. На синій колір у випробовуваних виникали такі асоціації, як небо – 23%, зелений (сусідній колір) – 18%, вода – 10%, море, природа – 10% [14: 34]. Синій як колір неба і моря символізує безмежні далі і нескінченні глибини. У переносному значенні синій колір часто використовується в таких поширених виразах повсякденної мови, як «синій туман» (символ романтики, казкового, чудового), «блакитні далі» (імпульс тяги до далеких мандрівок, наприклад, вираз «видно синю далечінь»), «синій дурман», «синій ніс» п'яниці (стан, в якому змінюються простір і час, в якому власні сили переоцінюються, а реальність недооцінюється).

Л. Бондс у своїй книзі «Магія кольору» описує декілька дуже цікавих технік допомоги собі за допомогою кольору [2]. Розрізняють три види впливу кольору на людину: фізичний, оптичний та емоційний.

При фізичному впливі мова йде про вплив кольору на фізіологію людини. Об'єктивна дія кольору підтверджена експериментальним шляхом і залежить від кількості та якості кольору, періоду дії, особливостей нервової системи, віку, статі та інших факторів. Найбільш показовою безпосередньою фізіологічною дією на організм людини є явища пов'язані з дією червоного та синього кольору. Особливо при максимальній їх насиченості. Кабінет відомого вченого, психіатра В. Бехтерева обладнаний світлофільтрами, які забезпечують червоне або синє освітлення кабінету. У першому випадку кольорове оточення сприяло розмовам з пацієнтами, що страждали від депресій. В другому допомагало хворим в стані психоемоційного збудження.

Розглядаючи оптичні явища кольору, всі барви можна умовно поділити на дві групи: червоний і синій, так як здебільшого кольори по своїм оптичним характеристикам будуть наближені до якоїсь з цих груп. Психологічний вплив кольору наочно демонструється почуттями, переживаннями, які відчуває людина під впливом того чи іншого кольору. Цей вплив дуже тісно пов'язаний з оптичними особливостями кольору [13: 315].

Характер і виразність кольору змінюється в залежності від різноманітних асоціацій, які він викликає. Кожен з нас намагається пояснити емоцій-

ну характеристику того чи іншого кольору характером певних предметів, які мають відповідний колір. Це дуже індивідуальна особливість кожної людини, яка залежить від набутого нею досвіду. Встановити тут будь-які правила дуже важко, але з певною вірогідністю можна припустити, що колір здійснює сильний вплив на формування психофізіологічного стану організму людини. Цей вплив реалізується в першу чергу, діяльністю вегетативної нервової системи (ВНС), її симпатичним та парасимпатичним відділами.

Особливі заслуги в напрямку впливу кольору на ВНС належать школі професора С. Кравкова [8:24]. Головним висновком багаточисельних експериментів, присвячених зв'язку кольорового зору з іншими органами чуття, було виявлення взаємозв'язку між кольоровим зором, ВНС, і гіпоталамусом, який, як відомо, відіграє інтеграційну роль в діяльності фізіологічних і психічних функцій організму. Вважається, що ядра передньої гіпоталамічної ділянки тісно пов'язані з нейрогіпофізом, мають відношення до інтеграції парасимпатичного відділу ВНС, а ядра задньої гіпоталамічної ділянки до інтеграції симпатичного відділу ВНС. Зорові провідні шляхи анатомічно тісно пов'язані зі всіма цими структурами [8: 25-26].

Результати експериментальних робіт школи С. Кравкова показали, що дія кольорового світла призводить до певних змін в тонусі ВНС, а в свою чергу, зміни в тонусі ВНС впливають на кольоровий зір [8: 154].

Колір, як енергія, необхідний для підтримання тону центральної нервової системи.

За даними аналізу надання переваг у кольорі психічно здорових піддослідних, проведеного А. Рум'янцевою, їх колірні симпатії визначалися, як мінімум, двома факторами: емоційною оцінкою кольору, як певної цілої цілісності та усвідомленою або не усвідомленою емоційною оцінкою колірних асоціацій [12: 68]. Крім того ці фактори пов'язані з енергетичним та інформаційними аспектами впливу кольору [12: 67-69].

Виявилось, що колірні симпатії дітей зумовлені, перш за все, енергетичними характеристиками кольору, тоді як у дорослих вони не в меншій мірі залежать і від інформаційного складника впливу кольору, що, в свою чергу, визначається суспільно-культурним досвідом, традиціями колірної символіки, модою і т. д. Надання переваг певним кольорам у дітей набагато менш індивідуальні, ніж у дорослих, тому виявлення якоїсь однієї спільної тенденції для останніх є досить проблематичною.

Враховуючи ці дані, вибір кольору дорослих можна розглядати як відображення потреби в стабільному, зрівноваженому стані, збереженні досягнутого і навіть релаксації над потребою в активності, рості та розвитку, яка домінує у дітей.

Л. Миронова правильно підкреслює, що проблема колірної гармонії належить до найбільш складних проблем естетики, оскільки ставлення людини до кольору формується під впливом багатьох різноманітних факторів [10: 170-174].

Один із засновників експериментальної психології В. Вундт в «Основах фізіологічної психології» описує органічний взаємозв'язок відчуттів і почуттів [5].

Філогенетично відчуття і почуття нерозривно пов'язані між собою. Вплив подразника викликає не тільки почуття (сенсорний компонент), але і почуття по відношенню до цього відчуття. Можна сказати, відчуття «пристрасне». Другим суттєвим фактором є достатньо жорстка ступінь «закріпленості» за певним кольором певних емоцій. Психічно здорова людина, як доросла, так і дитина, починаючи з 3-4-х років, коли вона може фіксувати свої враження, розуміють емоційний зміст основних кольорів і може їх диференціювати по емоційній шкалі [5: 45-48].

Психологічний вплив синього є багаторганний. Синій колір сприяє роздумам, заспокоює, знижує тиск і налаштовує на меланхолію. В експериментах студенти так характеризували вплив синього кольору: він тягне, манить до себе, несе в собі щось таємниче. Найбільш часто синій колір викликає наступні психічні впливи: він створює тужливий, меланхолійний настрій, викликає спокійні почуття і мрії. Дуже темний індиго-синій колір викликає гнітюче занепокоєння, серйозність, смуток і печаль.

Сприйняття синього кольору звичайно викликає асоціації із Всесвітом, з думкою, з вірністю, з божественною мудрістю. Синій колір може мати гальмівну дію на людину або породжує своєрідне занепокоєння і навіть сумний настрій, втому або слабку пригніченість. Він демонструє прагнення до спокою, безпеки або забуття, до гармонії чи пасивної чутливості.

Колір здатний викликати певний емоційний і душевний стан. Проте в різних народів один і той же колір викликає різні емоційні враження.

Л. Шварц виявила помітну зміну колірної чутливості в залежності від емоційного стану людини [13: 318]. Позитивні емоції, наприклад, радість, виявилися пов'язаними з підвищенням чутливості до червоного і жовтого і з пониженням – до синього та зеленого. При переживанні негативних емоцій спостерігається протилежне: чутливість до синього та зеленого збільшувалася, а до жовтого і червоного знижувалася. Цікаво, що вказані зміни кольорової чутливості відмічалися не тільки при актуальному переживанні емоцій, але і при спогадах про приємні або неприємні події. Таким чином, експериментальні дослідження Л. Шварц підтверджують положення Вундта про органічний зв'язок відчуттів та емоцій [13: 314-320]. В. Петренко і В. Кучеренко вивчали можливість діагностування емоційних станів піддослідних методом надання кольорових переваг (тест Люшера) [11: 70-82].

Дія кольору і специфіка його внутрішнього значення не залежить від відношення людини до нього. Колір може подобатися чи не подобатися, але характер його впливу на психіку залишаються незмінними, не залежними від стану організму на момент впливу. Таким чином, символічне значення кольору, його «психологічний код» дійсно об-

ективні і не залежать від місця того чи іншого кольору в ряді індивідуальних уподобань. Важливе значення для характеристики людини та її психологічного стану має вибір нею того чи іншого улюбленого кольору [5: 467].

Психологи у таких випадках використовують колірний тест, складений швейцарським психотерапевтом М. Люшером наприкінці 40-х рр. ХХ ст. [9].

М. Люшер розробив основи функціональної психології кольоросприйняття. Його колірний тест спрямований на вивчення ситуативного емоційного стану особистості та її адаптації до різних соціально-психологічних ситуацій. Ця методика майже 70 років успішно використовується багатьма педагогами, психіатрами та психологами у всіх країнах світу для дослідження особливостей психології різних професійних і етнічних груп. В основі тесту лежать фундаментальні закономірні зв'язки між різноякісними процесами, станами та явищами. Макс Люшер, який використовував у своєму тесті для синього кольору дуже темний відтінок, пов'язує синій колір з «розслабленою чутливістю», що шукає «ідеал єдності».

На думку психотерапевта, основному тону цього кольору відповідає ніжність, захоплення і відданість, почуття захищеності і безпеки. Синій колір, за М. Люшером, може виражати також зв'язок з тенденціями минулого, а темно-синій – релігійно-філософській медитативній установці. Дослідник зазначав, що потреба в синьому кольорі підвищується при втомі і хворобливому стані.

Темно-синій колір представляв для М. Люшера колірну репрезентацію певних базових потреб. У фізіологічному плані, це потреба у спокої, в психологічному плані, та потреба в задоволенні. Той, хто перебуває в такому урівноваженому стані, відчувається максимально захищеним.

Синій, за М. Люшером, – це колір «зв'язку, прихильності, вірності». Цей колір створює передумову для глибоких відчуттів, вдумливого споглядального міркування. Темно-синій колір символізує «розум». Перевага або відкидання темно-синього кольору людиною в тесті Люшера відповідає певним установкам по відношенню до того, що означає цей колір. Якщо перевага надається синьому кольору і він ставиться на перше місце в кольоровому ряді, то можна говорити про задоволення, про здійснення бажань і потреб, ніжності і душевному єднанні, почутті захищеності, і безпеки, а також про релігійність та дотримання традицій у світогляді особи. Якщо синій колір не викликає симпатій, то можна говорити про незадоволення потреби в спокої і відчутті безпеки, відсутності довірливих стосунків з іншими людьми.

Відкидання темно-синього кольору означає втеча від спокою і розслаблення, яких людина може навіть боятися, так як цей стан може бути пов'язано з депресією або згасанням. Це може бути також пов'язане з неможливістю здійснити те, до чого прагнеш. Існуючі людські та виробничі зв'язки відкидаються, як невідповідні очікуваному ідеа-

лу, і сприймаються як нудні і паралізуючі. Так як, в даному випадку, існуючі контакти обтяжують і пригнічують, вони розцінюються як залежність. В результаті, людина прагне уникнути цієї залежності.

Синій колір часто відкидають люди, які відчують тривалий стрес або напругу. При обстеженні більше 5000 чоловік, що мають залежність від тютюнопаління, виявилось, що більше половини з них відкидають синій колір. Це може бути пов'язано з тим, що порушення від паління служить захистом від атонії. Саме розслабляючого спокою і атонії несвідомо побоюється людина, яка відкидає синій колір.

Основна психологічна характеристика світло-синього (блакитного) кольору, на думку М. Люшера, – безтурботні веселощі. Це колір безпечності, емоційності і спілкування. Блакитний колір лікує безсоння, хвороби печінки, горла і голосових зв'язок, запальні процеси і шкірні захворювання, у тому числі пов'язані з порушенням пігментного обміну – вітіліго; використовується при дитячих інфекціях, лікуванні абсцесів, флюсів, нервових тиків і ревматизму, знижує апетит. Він зменшує болі і м'язову напругу, сприяє глибокому і ритмічному диханню. Блакитний колір дає відчуття прохолоди, спокою і простору. Він дає сили для терпіння і терпимості.

Світло-блакитний – це колір жіночності, материнства і міцності сімейних уз. Синій колір надає очищаючу дію, сприяє відновленню нервової системи і життєвих сил в організмі, посилює здатності до зосередженості і медитації, допомагає при неуважності, кольках, спазмах, безсонні, посиленому серцебитті, розладах кишечника, зубних і головних болях, нервовому перенапруженні, психічних розладах. В Індії та арабських країнах синьому кольору приписували цілющу небесну силу проти чуми. Синій колір сприяє боротьбі з інфекціями і запаленнями, легеневидами і горловими захворюваннями, різними очними хворобами, знижує перезбудження і вгамовує пристрасті. Людям інтелектуальної праці виявляється легше і продуктивніше працювати в кабінеті з синьою лампою або синіми шторами. При опитуванні студенти пов'язують синій колір з такими глибокими поняттями, як: сталість, завзятість і наполегливість; відданість, самовідданість, захоплення своєю справою; серйозність, строгість; а також зосередження, заглибленість, стриманість. З усіх кольорів синій найменше викликає чуттєві враження, а найбільше – духовні. Іоланда Якобі пов'язує темно-синій колір (як і в старовинних сонниках) з глибиною, спокоєм, смертю; тьмяно-синій, туманний колір зі страхом, почуттям розгубленості, сумом. Символіка синього кольору, за І. Якобі, виражає спокій, дистанцію, вірність і стриманість. У той же час І. Якобі вказує на демонічну складову синього кольору: щось примарне, потойбічне, а також на його «спустошений раціоналізм». З іншого боку, синій – це колір запаморочення та сп'яніння [14].

Василь Кандинський вважав синій «кольором занурення». У своїх фізичних прагненнях синій колір йде геть від людини і спрямовується до свого

внутрішнього центру. Чим глибше стають відтінки синього кольору, тим сильніше кличе він людину в нескінченне, пробуджує тугу за чимось чистим та почуттєвим. Синій колір створює елемент спокою.

Глибокий синій колір, для В. Кандинського, – вічний понадземний центр ваги, в той час як в глибокому зеленому кольорі втілюється земний спокій, задоволення і самозадоволення [7:375]. Синій колір часто застосовується для сенсорного, глибокодумного, споглядального міркування. У медитаціях, філософсько-психологічних практиках синій колір в пошані, оскільки він символізує розум, інтуїтивне мислення, проникливість, ясновидіння. В. Кандинський писав: «Схильність синього кольору до глибини настільки велика, що він стає інтенсивнішим саме у глибоких тонах і діє проникливіше. Чим глибший відтінок синього кольору, тим сильніше він кличе людину в нескінченність, будить в ній прагнення до чистого і, нарешті, до надприродного. Синій – це типово небесний колір. З великим проникненням він розвиває елемент спокою. Схиляючись до чорного, він набуває відтінку нелюдською печалі. Він як нескінченне заглиблення в серйозне, де немає і не може бути кінця» [7:376].

Згадаємо про дітей, які володіють новими незвичними психологічними характеристиками та моделями поведінки. Це діти Індіго – покоління дітей, що відрізняється від інших інтуїтивним інтелектом, випереджає однолітків в еволюційному розвитку, здатних вижити в більш насиченому інформаційному просторі і гіршій екології, з умінням вислухати і розсудити, з більш зрілим ставленням до життя, вміють економити життєву енергію, що довіряють інтелекту більше, ніж почуттям, здатними згурпуватися у випадку кризи.

Діти Індіго від народження мають особливі здібності, наприклад, можуть бачити енергетичне поле людини (ауру), володіють даром передбачення, їм дуже легко даються іноземні мови, вони надзвичайно талановиті – співають, малюють, пишуть вірші, танцюють, підбирають мелодії на музичних інструментах та багато іншого. Проте люди, які вірять у те, що Діти Індіго справді існують, а не є новітнім міфом сучасного світу, кажуть, що в деяких з цих дітей змінено генний код. Діти зі зміненим кодом мають імунітет проти раку, СНІДу та інших важких хвороб. За даними досліджень іноземних фахівців, людей зі зміненим генетичним кодом зараз є близько 1 % від усього населення Землі, і їх число постійно збільшується. Ігнорування нових моделей поведінки дітей може призвести до психічної нестійкості і розладу мислення у безцінній юній істоті, яка тільки-но вступає у життя. Це вони, «сині» люди, чий колір аури розсипається яскравим кольором «індіго».

Колір індіго (синьо-фіолетовий або синій) – це колір поєднання суперечностей, духовності, творчості і пізнання. Він проявляється у різних градаціях: від світло-голубого, ультрамаринового до темно-синього і чорного. У цьому виражені дві сторони подвійної природи людини як два можливі варіанти її розвитку: людина із сильним «Я» може

піднятися до вершин духовного або ж через сили, які виражаються у чорнуватій холодності кольору індиго, глибоко впасти і стати злою через свою високорозвинуту, холодну інтелектуальність. Тому психологи стверджують, що з «індигових» дітей можуть вирости і геніальні художники, і жорстокі бандити, і божевільні вчені, які легко переступають межі здорового глузду.

Синій колір дає стійкість, віру в себе, волю, правдолюбство. Це колір інтуїтивного мислення. Згадаймо, що мозкова чакра аджна, контролює гіпофіз, весь мозок, область очей, резонує з темно-синім кольором [4: 67]. Якраз ясний інтелект дозволяє нам бачити світ без спотворення, правдиво, тверезо, цілеспрямовано проникати в глибини підсвідомості і досліджувати устрій світу.

Синій колір по праву вважається виразником інтелекту. Не дарма багато видатних учених планети черпали і продовжують знаходити натхнення, і радувати людство новими відкриттями після споглядання синіх гірських хребтів або водяної гладі моря, медитуючи на синє небо або милуючись синявою далі на світанку. Синій колір – це колір знання та управління. Під інтелектуальним контролем синього знаходяться всі системи і функції людського організму. Синій колір – колір вчителя, що дає знання і розуміння, напрямку у житті.

А. Васильчук у книжці «Функціональна анатомія тонкоматеріальних тіл людини» детально описує властивості синього інтуїтивного тіла, яке він називає третім духовним або десятим тонкоматеріальним тілом. У всіх людей інтуїтивне тіло тією чи іншою мірою розвинене, оскільки кожній людині природно властиві інтуїтивні відчуття та інтуїтивне пізнання світу. Систематичне використання інтуїтивних відчуттів і знань у процесі пізнання і розв'язання практичних життєвих завдань, прагнення зрозуміти, всебічно інтерпретувати інтуїтивну інформацію та емоціональні переживання інтуїтивних відчуттів допомагають розвитку та вдосконаленню інтуїтивного тіла. Головними ознаками розвиненого інтуїтивного тіла є добра зорова і слухова пам'ять, духовне бачення («третє око»), вміння розуміти, усвідомлювати і переживати любов, красу, гармонію фізичного, астрального і духовного [3:107].

Аналізуючи вплив синього тонкоматеріального тіла на соціально-біологічні прояви людини А. Васильчук зазначає, що розвинуте синє тіло забезпечує найвищий розвиток інтуїції; дає початок розвитку екстрасенсорних зорових відчуттів (духовного бачення) з одночасним удосконаленням телепатичних здібностей, екстрасенсорних слухових, нюхових, смакових, дотикових, больових, температурних. Синє тіло вдосконалює високорозвинуті гармонійно збалансовані духовні та соціально-біологічні властивості людини, наповнюючи їх найвищою духовністю; інтегрує людське, земне, космічне і духовне буття в людині; розпочинає формувати якісно нові властивості людини, що перебувають за межами загальноприйнятих уявлень про людину; прискорює еволюційний розвиток людини. Під

впливом синього тіла людина набуває глибокої мудрості, ясного відчуття, відображення й усвідомлення правди реального світу, всебічно витонченого інтуїтивного сприйняття інформації середовища, зрозумілих інтуїтивних відчуттів, адекватної інтуїтивної орієнтації і правильного використання інтуїції при соціально-біологічних проявах.

Синє тіло орієнтує людину до набуття знань, вмінь і практичних навичок духовного вчителя, проповідника, гуманітарного працівника, релігійного діяча, парапсихолога, психотроніка, митця та ін. Здебільшого це елітні інтелектуали, політики, вчені, духовні діячі, письменники, люди з геніальними здібностями, носії найвищого інтелекту, мудрості, духовності, яснобачення, витонченої інтуїції, духовної свідомості. Це люди, яким довіряють, вони здатні перейматися проблемами інших, допомагати нужденним, брати відповідальність на себе і своєю діяльністю забезпечувати прогресивний еволюційний розвиток людства. Духовність людини набуває властивостей надихати людей, прискорювати їх духовний розвиток, духовно оздоровляти навколишнє середовище, змінювати, скеровувати, переорієнтовувати і трансформувати свідомість людства до духовної свідомості [3:267–268].

Висновки. Таким чином, досліджуючи вплив синього кольору на фізіологічні і психічні функції слід відзначити, що цей вплив досить суттєвий і реалізується таким чином: вплив кольору на тіло людини; вплив на психоемоційний стан; фізичний і оптичний вплив; вплив на вегетативну і центральну нервову системи; символіка кольору; гармонізація функцій організму. Синій колір рекомендується використовувати при потребі в розслабленні, заспокоєнні, відновленні сил після емоційного стресу, при порушенні нервової системи, істерії, параної. Важливо пам'ятати, що не рекомендується використовувати синій колір при депресивних і пригноблених станах, меланхолії. Таким чином вибір синього кольору в якості найбільш улюбленого відображає фізіологічну і психологічну потребу людини в спокої, підтримці, розслабленні, а відкидання кольору говорить про небажання або невміння відпочити і розслабитися.

Перспективи подальших наукових розробок даної проблеми ми вбачаємо у дослідженні впливу інших спектральних кольорів кольорової шкали (червоного, зеленого, жовтого) на психіку та фізіологію людини.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

1. *Айсмен Л.* Дао цвета. М.: «Эксмо», 2005. – 173 с.
2. *Бондс Л.* Магия цвета. Цветотерапия на каждый день. Пер. с англ. Н. Мухина СПб.: Питер. 1997. – 384 с.
3. *Васильчук А. Л.* Функціональна анатомія тонкоматеріальних тіл людини [Текст] / *А. Л. Васильчук.* – Л.: Каменяр, 2003. – Кн. 1. – 2003. – 417 с.
4. *Васильчук А. Л.* Функціональна анатомія чакр [Текст] / *А. Л. Васильчук.* – Л.: Каменяр, 2003. – Кн. 2. – 2003. – 208 с.
5. *Вундт В.* Основы физиологической психологии. – М., 1880. – 589 с.
6. *Дерибере М.* Цвет в жизни и деятельности человека. М.: Знание, 1965. – 343с.
7. *Кандинский В. В.* Избранные труды по теории искусства: В 2-х т. Издание второе, исправленное и дополненное / Под ред. *Н. Б. Автономовой, Д. В. Сарабьянова, В. С. Турчина.* – Т.2. 1918–1938. М.: Гилея, 2008.– С. 365-393, 427-438;
8. *Кравков С. В.* Цветовое зрение. М.: Изд-во АН СССР, 1951. – 186 с.
9. *Люшер М.* Сигналы личности. Воронеж: МОДЭК, 1993. – 160 с.
10. *Миронова Л. Н.* Цветоведение. Минск: Высш. шк., 1984. – 286 с.
11. *Петренко В. Ф.* Введення в експериментальну психосемантику. Дослідження форм репрезентації в повсякденній свідомості. – М.: МГУ, 1983. – 175 с.
12. *Рум'янцева А. Н.* Экспериментальная проверка методики исследования индивидуального предпочтения цвета // Вестник МГУ. М., 1986. – серия 14. «Психология». – № 1. – С. 67-69.
13. *Шварц Л. А.* Изменения цветоощущения в эмоциональных состояниях // Проблемы физиологической оптики. – М, 1948. – Т. 6. – с. 314-320.
14. *Якоби И.* Психологическое учение К.Г. Юнга 1996 [Режим доступа] <http://skadovsklib.ru/novinki/psihologicheskoe-uchenie-k-g-yunga-iolanda-yakobi.htm>.
15. *Яньшина П. В.* Введение в психосемантику цвета. (Изд. 2-е). – Самара: СамГПУ, 2001. – 277 с.

Стаття надійшла до редколегії 12 квітня 2016 року